

Svenskekrig i Kastellet

I 1600-tallet var Sverige Danmarks største fjende. De to lande ville begge have magten over Østersøen, og de gik derfor i krig i både 1563-70, 1611-13 og 1643-45. På grund af krigen var der flere gange mange fjender i hele Jylland.

Danmark i 1600-tallet.

Frederik den 3. ville derfor gerne have en stærk militær-base på Jyllands østkyst – en *fæstning*. Han besluttede, at der skulle bygges en stor vold ved Lillebælt.

Bag ved volden skulle der ligge en helt ny by, som skulle hedde *Frederiksodde*.

Frederiksodde var planlagt helt fra grunden, for der var i forvejen kun sump og vildnis, der hvor byen kom til at ligge.

Byen og volden blev bygget fra 1650-1657. Først senere kom byen til at hedde Fredericia.

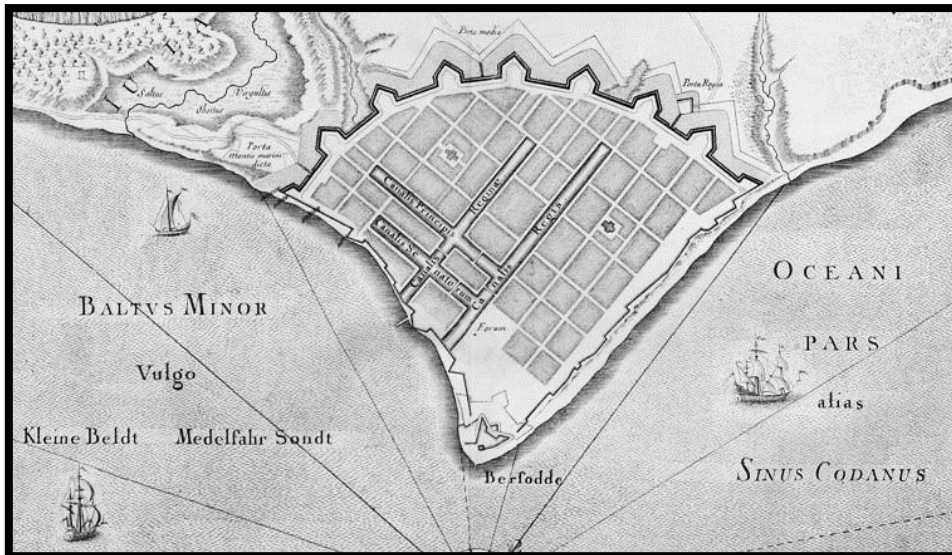
Frederik den 3.

Et kæmpeprojekt

Rundt om byen blev der bygget en vold på 1,8 km med en voldgrav foran. Ud mod Lillebælt byggede man 2 lavere volde på hver 1,4 km.

Bagerst i fæstningen byggede man et *kastel*. Det er et område med en lille vold foran, hvor man kunne trække sig tilbage. Herfra kunne man så sejle soldater over til Fyn.

Frederiksodde i 1657 – Ude i spidsen kan man se Kastellet.

Krig mod Karl Gustav

Frederik den 3.'s far hed Christian den 4. Mens han var konge, havde Danmark mistet store områder til Sverige i krige.

I 1657 håbede Frederik den 3., at han kunne vinde det tabte land tilbage. Han gik i krig mod den svenske kong Karl Gustav den 10.

Den 24. august nåede svenskerne frem til Frederiksodde. De troede, at de hurtigt kunne tage fæstningen, men de blev overrasket over de store volde.

Karl Gustav den 10.

Svenskerne forsøgte at *storme* fæstningen, men blev slået tilbage.

Soldaterne lavede en kæmpe lejr ved Bredstrup med byens kirke som centrum.

Svenskernes lejr nederst i billedet til højre. Tegning: Erik Dahlberg.

Svenskernes plyndringer

Det blev en ulykkelig tid for hele omegnen. Den svenske hær på ca. 8000 mand skaffede sig mad og løn ved at stjæle fra landsbyer og gårde i nærheden.

Bønderne fik taget deres dyr, korn, penge eller andet af værdi. Ofte blev gårdene brændt af og markerne trampet ned. Mange bønder flygtede og skjulte sig i de nærmeste skove for ikke at blive slået ihjel. De gemte også deres ting, penge, dyr eller mad, så det ikke kunne blive stjålet.

De svenske soldater plyndrede også kirkerne. Her stjal de lysestager, kirkesølv eller bænke og møbler, som de brugte til at bygge deres lejr af.

Svenskernes storm

Kl. 5 om morgenen den 24. oktober angreb svenskerne byen.

Svenskerne stormer Fredericia. Tegning: Erik Dahlberg.

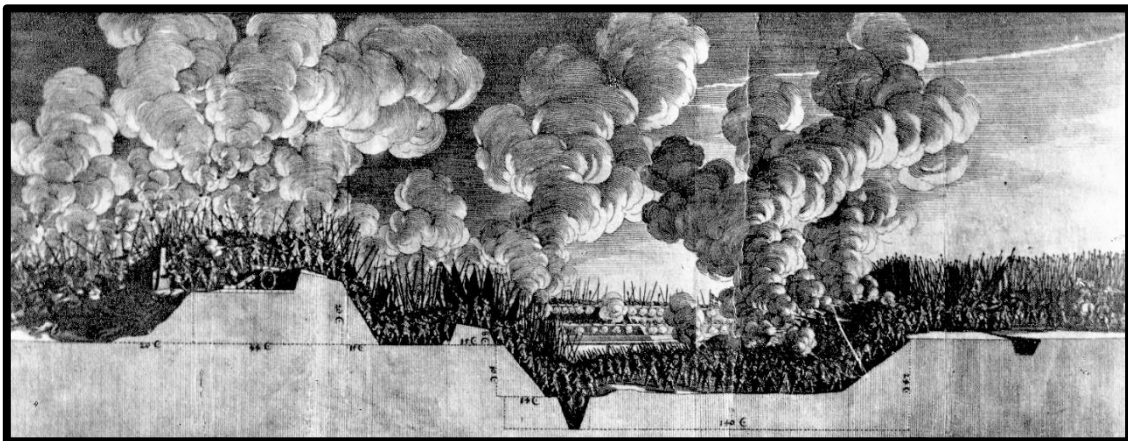
Efter 2 timer havde svenskerne vundet, og danskerne var på vild flugt. Soldaterne fik lov til at plyndre byen, så de på den måde fik løn. Det var normalt efter en sejr. Soldaterne plyndrede byen i to timer, brændte huse ned og dræbte både mænd og kvinder.

Efter svenskernes sejr fortsatte de videre mod Fyn og Sjælland. Broerne over Lillebælt og Storebælt var ikke bygget endnu, men vandet var frosset til pga. den hårde vinter. Karl Gustavs soldater kunne derfor gå over isen. Næsten hele Danmark blev taget af svenskerne, før Frederik den 3. overgav sig.

Opgaver

- 1) Hvad hed den danske kong i 1657?
- 2) Hvad byggede han? Hvorfor?
- 3) Hvad hed Fredericia dengang?
- 4) Hvad er et kastel?
- 5) Hvad hed den svenske konge?
- 6) Hvorfor gik Danmark i krig mod Sverige?
- 7) Hvad betyder *belejre*? Hvad betyder *at storme*?
- 8) Se på kortet side 3. Kan du finde Frederiksodde og svenskernes lejr? Er der stednavne, du kan genkende?
- 9) Hvordan fik de svenske soldater mad og løn?
- 10) Hvad gjorde bønderne?
- 11) Hvor lang tid tog det svenskerne at tage byen?
- 12) Hvordan kom svenskerne videre mod Fyn og Sjælland?
- 13) Hvordan endte krigen?

Svenskerne stormer volden ved Frederiksodde. Tegning: Erik Dahlberg.

